

„Belépni szabad!”

Az olasz migrációs politika és az új „kvótajavaslat” áttekintése

Elemzés

2019. október 9.

A Migrációkutató Intézet legújabb elemzésében az olaszországi migrációs helyzetet tekinti át, különös tekintettel az egyes kormányok intézkedéseire. Miközben a dél-európai frontország a 2010-es évek közepétől komoly mértékű migrációs nyomással szembesült Afrika irányából, az első szigorító intézkedésekre egészen 2017-2018-ig várni kellett. Bár a tengeri határok hagyományosan nehezebben védhetők, a Matteo Salvini belügyminisztersége idején kibontakozó szigorítások megmutatták, hogy az irreguláris migráció érdemben visszaszorítható még Olaszországban is. A Liga növekvő népszerűségében kulcsszerepet játszó restriktív bevándorláspolitikai hatékonyságát nem csupán az olasz állampolgárok jelentős része, de az európai határok megvédését szorgalmazó politikai erők csoportja is példaértékűnek tekinti.

A közelmúltban felállt tisztán baloldali koalíció paradigmaváltást hirdetett az olasz migrációs politikában, mely a szigorú határvédelem feladásával és az érkezők szétosztásával kíván úrrá lenni a bevándorlás okozta kihívásokon. A múltbeli statisztikák és tapasztalatok alapján ez hozzájárulhat az olaszországi érkezőszám jövőbeli növekedéséhez (az NGO-mentőhajók aktivitásának visszaerősödésével és az enyhítés hírének terjedésével az útnak indulást tervezők és az embercsempészek körében). Bár az áthelyezési kvóták ötlete egyáltalán nem újdonság az olasz belpolitikában (különösen a baloldalon), a belügyi tárca megszerzését követően konkrét diplomáciai lépések is történtek a szétosztási mechanizmus ötletének újbóli felmelegítésével. Fontos rögzíteni azt is, hogy a (kötelező) szétosztás a nyilvánvaló kudarcok ellenére sem tűnt el az uniós jogalkotási gépezetből és gondolkodásból. Sőt: a szeptemberi máltai belügyi találkozón kiderült, hogy a jelenlegi tanácsi soros elnökséget betöltő Finnország is felsorakozott a menedékkérők relokációját célzó javaslat mögött. Utóbbi azonban továbbra is megosztja a tagállamokat, így annak erőltetése feleslegesen élezi a szembenállást közöttük, ellehetetlenítve a konstruktív együttműködést és a konszenzusos megoldások megtalálását a dublini rendszer elengedhetetlen jövőbeli reformjában. A legutóbbi belügyi tanácsi ülésről napvilágot látott első sajtóhírek is megerősítik e megosztottság fennállását, azonban az elosztást támogatók („kvótapártiak”) minden bizonnyal kísérletet tesznek majd arra, hogy valamilyen formában döntés szülessen róla még a finn elnökség idején (vagyis 2019. december 31-ig).

1.1. Olasz migrációs helyzetkép

Az olaszországi migrációs válság 2014-ben robbant ki, amikor a korábbi évekkel összevetve jelentősen megnőtt a tengeri érkezések száma, amely a kismértékű 2015-ös visszaesés után 2016-ban tetőzött. Bár 2017-ben már csökkenést könyvelhetett el Olaszország, az igazi áttörést a 2018-as év hozta el a tavasszal felálló új kormány határozott fellépése nyomán. A hosszabb távú tendenciákat illetően figyelemre méltó, hogy miközben 1998 és 2013 között (16 év alatt) 385 051, addig a 2014 és 2018 közötti (tehát 5 év alatt) 648 117 érkezést regisztráltak az itáliai partokon.¹

Az európai migrációs politikának azonban csupán az egyik megoldandó feladata a határok hatékonyabb védelme (Olaszország esetében a tengeri határoké). A másik feladat a menekültügyi eljárások gyors lefolytatása. Ennek kapcsán megállapítható, hogy az olasz intézményrendszer nem tudott lépést tartani az áradattal. Egy 2017-ben publikált, 5 400 fős mintán végzett állami felmérés szerint a kezdeti regisztrációtól az első – a területi menekültügyi tanács által meghozott – határozatra átlagosan 403 napot, az elsőfokú bíróság döntésére további 349 napot, a másodfokú bíróság döntésére újabb 373 napot, a harmadfokú bíróság (Semmitőszék) döntésére pedig további 688 napot kellett várni. Azaz egy végigvitt, fellebbezéseken keresztül görögülő eljárás 1 813 napon, azaz közel 5 éven át tartott.²

A harmadik feladat a kitoloncolások végrehajtása. Olaszországban a menedékkérelmek többségét elutasítják. A jogerősen elutasított döntések aránya 2015-ben 58, 2016-ban 60, 2017-ben 58, 2018-ban pedig 82 százalékon alakult.³ Ennek ellenére a hatósági erővel történt visszatérítések, azaz kitoloncolások és az önkéntes hazatérések aránya mindvégig csekély maradt. Ezzel a problémával azonban a többi európai ország is küzd: a Frontex 2019 februárjában megjelent kockázatelemzése⁴ szerint 286 875 hazaküldést elrendelő döntés született, de ezeknek csak kicsivel több mint felét (148 121) sikerült ténylegesen végrehajtani.⁵ A legtöbb embert (27 318) – némileg meglepő módon – Ukrajnába küldték vissza.

1.2. A Gentiloni-kormány intézkedései

1.2.1. Megállapodás az afrikai tranzitországokkal és a menekültügyi rendszer kisebb reformja

Tekintettel arra, hogy az Olaszországba érkezők túlnyomó része afrikai ország állampolgára, kulcsfontosságú a Maghreb-országokkal történő szoros együttműködés. Ez a politikai elképzelés a válság kitörése előtti időkre nyúlik vissza. Olaszország és Líbia már 2003-ban megkötötték első migrációügyi együttműködési megállapodásukat. Az olaszok katonai felszerelést és pénzügyi támogatást nyújtottak Muammar al-Kaddáfi országának, hogy visszatartsa a bevándorlókat. Líbia beleegyezett abba is, hogy az olasz partokat elért migránsokat visszaveszi, az olasz belügyminiszter pedig olyan rendeletet adott ki, amely megengedte a tengerésznek, hogy a migránsokat szállító hajókat visszatérítse a kiindulási kikötőkbe. 2008-ban a két ország Barátsági Szerződést kötött, ezt 2009 februárjában az illegális migráció elleni együttes fellépésről szóló eljárásrenddel egészítették ki, és Olaszország járőrhajókat adományozott Líbiának. 2012-ben azonban az Európai Emberi Jogi Bíróság

¹ <https://www.esiweb.org/pdf/ESI%20core%20facts%20-%20The%20Italian%20Magnet%20-%202013%20March%202018.pdf> és <https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean/location/5205> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

² Hivatkozva: <https://www.esiweb.org/pdf/ESI%20core%20facts%20-%20The%20Italian%20Magnet%20-%202013%20March%202018.pdf> (Letöltés: 2019. 10. 05.)

³ <http://www.libertaciviliimmigrazione.dlci.interno.gov.it/it/documentazione/statistica/i-numeri-dellasil> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

⁴ <https://frontex.europa.eu/publications/risk-analysis-for-2019-RPPmXE> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

⁵ A szám nem tartalmazza a migránsok uniós tagországok közötti „mozgását.”

kimondta, hogy olasz felségjelű vízi járművek által kimentett migránsok olasz joghatóság alá kerülnek, s Olaszország megsértette a *non-refoulement* (vagyis a visszaküldés tilalmának) elvét.⁶

2009-ben Tunéziával is létrejött egy hasonló megállapodás, ezt 2011-ben követte két újabb: az egyik tavasszal a segítségnyújtásról, a másik ősszel a visszatérítésekről.

Kaddáfi elnök bukása és az annak következményeként Líbiában kialakult káosz miatt óriási bevándorlási nyomás nehezedett Olaszországra. A Gentiloni-kormány (2016. december 1 – 2019. május 31.) nevében a belügyminiszter 2017-ben személyesen találkozott törzsi vezetőkkel és városi elöljárókkal az áramlás megfékezése érdekében. Az év februárjában az ENSZ által elismert líbiai kormánnyal kötött megállapodás értelmében különböző újjáépítési és fejlesztési projektek finanszírozásáért cserébe az afrikai ország tengeri és déli szárazföldi határának fokozottabb védelmét kínálta, amit az olasz kormány anyagi és technikai eszközökkel (parti őrségnek biztosított hajók) is segített. 2017 nyarán a líbiai parti őrség saját keresési és mentési zónát (*Search and Rescue – SAR*) jelölt ki. Az előző évhez viszonyítva a líbiai hatóságok által tengeren elfogott emberek száma emelkedett, de ekkor még csak kis mértékben, 14 332-ről 15 358-ra.⁷ Ez azzal is magyarázható, hogy a hatóságok és milíciák közti hallgatóságos megállapodás keretében sikerült már az útra kelések jelentős részét is megakadályozni.

2017-ben az olasz menekültügygel foglalkozó szervek súlyos leterheltségére tekintettel az akkori baloldali kormány kisebb reformlépésekre szánta el magát. A bírósági szakaszt háromról kétfokúra változtatta (az addigi elsőfokú bírósági döntés ellen egyenesen a Semmitőszékhez lehetett fellebbezni), az elsőfokú bíróságokon belül pedig összesen 26 speciális, menekültügyi bírói tanácsot állított fel.⁸ Eltörölték a minden esetben kötelező hivatalos meghallgatást is. Az addigi befogadóközpontok nevét jelzésértékűen repatriálási központokra változtatták, illetve számukat 4-ről 20-ra emelték, ezzel a férőhelyek száma is 1 600-zal nőtt.⁹ Végezetül megteremtették az önkéntes munka lehetőségét a migránsok számára. Emberi jogi civil szervezetek élesen támadták a jogszabályt, mert szerintük a rendelkezések 10 évnyi visszalépést jelentettek az időben. A tiltakozás keretében alkotmányossági kifogásokat is felhoztak ellene.¹⁰

1.2.2. Kitoloncolás

A Gentiloni- és az azt megelőző Renzi-kormány regnálása alatt sem sikerült kielégítő arányban érvényt szerezni az elutasító határozatoknak. 2015-ben 27 305 elutasításra 4 670, 2016-ban 32 365 elutasításra 5 715, 2017-ben pedig 36 240 elutasításra 7 045 repatriálás jutott.¹¹

⁶ <https://www.asylumlawdatabase.eu/en/content/ecthr-hirsi-jamaa-and-others-v-italy-gc-application-no-2776509>

⁷ <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/61142> és

<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/61781.pdf> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

⁸ A 2017. évi 46. törvényerejű rendelet végleges szövegét, amelyet a belügyminiszterrel és az igazságügyi miniszterrel Minniti-Orlando-csomagnak is hívnak, a Képviselőház 2017. április 12-én bizalmi szavazás keretében fogadta el. <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2017/04/18/17G00059/sg> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

⁹ Vagyis 1 új központban legfeljebb 100-an fértek el. Minniti azt ígérte, az új központok messze lesznek a településektől és közel a repülőterekhez.

¹⁰ <https://www.internazionale.it/notizie/annalisa-camilli/2017/04/12/decreto-minniti-orlando-legge> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

¹¹ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_eiord&lang=en és

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_eirtn&lang=en (Letöltés: 2019. 10. 06.)

1.3. Az EU kvótadöntései

Olaszország tranzitországgként érdekelt abban, hogy minél több bevándorló kerüljön át a valamilyen áthelyezési mechanizmus keretében más európai országokba. Ezért az Európai Unió Tanácsának 2015. szeptemberi, Magyarország által ellenzett és bíróságon megtámadott kvótadöntésének nemcsak támogatója, hanem alanya is volt: a határozat alapján 15 600 migránst kellett Itáliából átvenniük az EU tagállamainak, közülük 306-ot Magyarországnak.¹² Ezt követően nem sokkal, 2016. május 4-én terjesztette elő az Európai Bizottság (EB) az – egyebek mellett – a dublini rendszer reformját célzó jogszabálytervezetét.¹³ Ebben javaslatot tett egy ún. korrekciós célú elosztási mechanizmusra (a továbbiakban: „áthelyezési kvóta”), amely lényegében a 2015-ös kvótahatározatok kapcsán már korábban megismert mechanizmust fejlesztené tovább, és építené be automatikus, állandó és kötelező intézményként a Dublin III. rendeletbe. Ennek lényege, hogy amennyiben egy tagállamban (kedvezményezett tagállam) a beadott nemzetközi védelem (menekültstátusz, illetve kiegészítő védelem) iránti kérelmek száma egy automatizált rendszer szerint aránytalanul magas, a többi tagállam (elosztás szerinti céltagállam) automatikusan átvenne embereket a kedvezményezett tagállamtól a saját referenciaszáma erejéig.¹⁴ A referenciaszámot egy ún. referenciakulcs segítségével az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége határozná meg és igazítaná ki évente az Eurostat tagállami GDP-re és lakosságára vonatkozó adatai alapján.¹⁵ Az áthelyezési kvóta alól pénzügyi szolidaritás vállalásával lehetne mentesülni, ami azt jelentené, hogy egy tagállam a kvóta alapján rá eső személyek fogadását a tárgyévben megtagadhatja ugyan, de minden megtagadott kérelmező után fejenként 250 ezer eurót kellene fizetnie a kedvezményezett tagállamnak.¹⁶

Az áthelyezési kvóta mellett egy másik elosztási mechanizmus is az EU „jogalkotási háromszögének” (Európai Bizottság, Tanács, Európai Parlament) napirendjén van jelenleg. Az Európai Bizottság 2016. július 13-án terjesztette elő az uniós áttelepítési keretre (a továbbiakban: „áttelepítési kvóta”) vonatkozó javaslatát.¹⁷ Az áttelepítési kvóta lényege, hogy lehetővé tenné a valamely EU-tagállam területére még be nem lépett személyek befogadását a tagállamok területére abból a célból, hogy számukra ott nemzetközi védelmet biztosítsanak.¹⁸ Az Európai Bizottság javaslatára minden évben a következő esztendőre vonatkozóan ún. éves

---

¹² A Tanács 2015. szeptember 22-i 2015/1601 határozatát lásd: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015D1601&from=EN> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

¹³ Lásd: COM (2016) 270 final. 2016/0133(COD). Javaslat AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról (átdolgozás). A javaslat magyar nyelvű szövege olvasható: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0270\(01\)&from=EN#footnote6/](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0270(01)&from=EN#footnote6/) (Letöltés: 2019. 10. 05.)

¹⁴ Lásd a rendelettervezet 34. cikkét.

¹⁵ Lásd a rendelettervezet 35. cikkét.

¹⁶ Lásd a rendelettervezet 37. cikkét.

¹⁷ <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-towards-a-new-policy-on-migration/file-jd-eu-resettlement-framework/> (Letöltés: 2019. 10. 05.)

¹⁸ Lásd: COM (2016) 468 final. 2016/0225(COD). Javaslat AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE az uniós áttelepítési keret létrehozásáról, valamint az 516/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról. I. cikk. Az uniós áttelepítési keretről szóló rendelettervezet magyar nyelvű szövegét lásd: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0468&from=EN/> (Letöltés: 2019. 10. 05.)

áttelepítési tervet fogadna el a Tanács.¹⁹ Ezekben rendelkeznének az áttelepítendőök összlétszámáról és a tagállamok azon belüli részesedéséről (kvóta).²⁰

Az áthelyezési kvótára vonatkozó javaslatot már tárgyalta az Európai Parlament (EP) és a Tanács is. Az EP-ben a LIBE²¹ bizottság kapta meg a rendelettervezetet. A LIBE 2017 őszi módosító javaslatokat fogadott el ahhoz, egyúttal a plénum megadta a felhatalmazását a trialógus-tárgyalások²² lefolytatására. Ezzel kapcsolatban jelenleg a másik társjogalkotó, vagyis a Tanács térfelén „pattog a labda”. Az egymást váltó soros elnökségek számára egyértelművé vált, hogy az áthelyezési kvóta jelenti a Dublin III. rendelet felülvizsgálatának legvitatottabb elemét, így ennek megfelelően vagy megpróbálták „jegelni” a kérdést, vagy pedig saját, alternatív módosító javaslatokkal kimozdítani a helyzetet a holtpontról.²³ Egyetértésre azonban e tekintetben még nem sikerült jutni. A jelenlegi finn elnökség célja ezzel kapcsolatban, hogy létrejöjjön egy közös európai menekültügyi rendszer és egy, az egész EU-ra kiterjedő áttelepítési mechanizmus.²⁴

Az áttelepítési kvótára vonatkozó rendelettervezetet ugyancsak a LIBE tárgyalta, és az EP szintén 2017 őszi fogadta el a Parlament tárgyalási álláspontját, amely alapján az első trialógus-tárgyalást egy hónapon belül meg is tartották. 2018 közepén ideiglenes részleges megállapodás született az EP és a Tanács között a javaslatra vonatkozóan, majd a Tanács osztrák elnöksége visszaküldte az áttelepítési kvóta ügyét munkacsoporti szintre újabb technikai egyeztetések lefolytatása céljából.²⁵

Összességében elmondható, hogy a különböző „mutációkban” felbukkanó kvótamechanizmus beépítése 2015 óta folyamatosan az Európai Unió jogalkotásban résztvevő intézményeinek napirendjén szerepel. Ennek oka az egyes államok és más politikai szereplők támogatásán túl az, hogy a menekültügy és a bevándorlásügy területén tevékenykedő nemzetközi szervezetek,²⁶ valamint NGO-k nagyjából az 1990-es évek óta képviselik – változó intenzitással – a menekültek, menedékkérők, illetve egyéb jogállásúak kvóták alapján történő és a fejlett világhoz sorolt országok (USA, Kanada, Ausztrália, EU stb.) közötti elosztását.²⁷

1.4. Az első Conte-kormány intézkedései

1.4.1. Kormányprogram

2018 júniusában, hosszas alkudozás eredményeként Gentiloni baloldali kormányát a vegyes ideológiájú proteszpárt, a Luigi Di Maio elnökölte Öt Csillag Mozgalom és a radikális jobboldali, hajdani regionális kispártból fajsúlyos országos beágyazottságú középpárttá vált, Matteo Salvini vezette Liga koalíciója váltotta. A miniszterelnököt Giuseppe Conte

¹⁹ Lásd az uniós áttelepítési keretről szóló rendelettervezet 7. cikkét.

²⁰ Uo.

²¹ Az Európai Parlament Állampolgári jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottsága.

²² A jogalkotási háromszög három intézményének egyeztetéssorozata egy adott jogszabálytervezet kapcsán.

²³ <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-towards-a-new-policy-on-migration/file-jd-revision-of-the-dublin-regulation/> (Letöltés: 2019. 10. 05.)

²⁴ <https://eu2019.fi/en/priorities/other-key-issues/migration/> (Letöltés: 2019. 10. 05.)

²⁵ <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-towards-a-new-policy-on-migration/file-jd-eu-resettlement-framework/> (Letöltés: 2019. 10. 05.)

²⁶ Így különösen az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR), illetve a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM).

²⁷ Erről lásd például: <https://www.refworld.org/docid/4d58d3612.html/> (Letöltés: 2019. 10. 05.)

jogászprofesszor személyében az Öt Csillag jelölte, helyettesei a pártelnökök lettek: Di Maio mint szociális és munkaügyi, illetve Salvini mint belügyminiszter.

Az 57 oldalas kormányprogram²⁸ 13. pontja foglalkozik a migrációval. Kimondja, hogy a jelenlegi migrációs helyzet fenntarthatatlan Olaszország számára. A migráció komoly üzlet, amelynek fenntartását kevésbé átlátható és a szervezett bűnözéssel is összefüggésbe hozható pénzalapok biztosítják. A menekültügyi rendszer bukása felveti a schengeni rendszer újragondolásának szükségességét. Olaszországnak – érdemeire való tekintettel – meghatározó szerepet kell játszania az európai tárgyalóasztaloknál. Csökkenteni kell a külső határokra nehezedő nyomást és felül kell vizsgálni az olasz parti őrség aránytalan terheit, amelyekből más európai államok nem hajlandók kivenni a részüket. (Megjegyzendő, hogy a visegrádi négyek a megelőző év végén 35 millió euró összegű segítséget ajánlottak fel az olasz tengeri határvédelem céljára.²⁹) A kormányprogram migrációs politikára vonatkozó pontja rögzíti továbbá a dublini rendszer felülvizsgálatának szükségességét: kötelező és automatikus befogadási rendszert irányoz elő, objektív és mérhető paraméterek alapján. Az alkotmányos jogok tiszteletben tartásával javasolják a menedékkérelmek elbírálásának felgyorsítását, a biztonságos származási és áthaladási országok megjelölését, védelem nyújtását a származási országokban, és a jelenlegi védelem minőségének harmonizálását a nemzetközi normákkal.

A migrációval foglalkozó rész komoly problémaként azonosítja az országban tartózkodó menedékkérőket ellátó civil szervezetek átláthatatlan, zavaros gazdálkodását is, amely miatt nem lehet nyomon követni a részükre biztosított állami források megfelelő hasznosulását (különösen aggályos, hogy nem biztosítható a maffia kizárása e forrásokból).³⁰ Megfogalmazódik a harmadik országokkal történő megállapodás szükségessége, a „helyben segítés” politikája, illetve az embercsempész-csoportok elleni küzdelem (amelyek mindegyike összhangban áll a magyar kormány álláspontjával). Emellett a dokumentum egyértelműsíti azt is, hogy a migráció kezelése mennyire súlyos teher a közigazgatásnak és a költségvetésnek. Az utolsó rész az iszlám vallási élet feltételeinek állami szabályozatlanságára, a mecsetekbe járó közösségek radikális eszméknek való kitettségére és a helyi társadalmakba való beágyazottság hiányára hívja fel a figyelmet.

1.4.2. A kikötések megtiltása és az első Salvini-csomag

Maga a belügyminiszter, akihez a migrációs jogszabálytervezetek kidolgozása is tartozik, többször kijelentette, hogy ha Európa nem teljesíti a szolidaritás elvéből következő köteleességét a szétosztást illetően, a migránsokat mentő hajókat visszafordítja Afrika felé, azaz nem engedi őket kikötni. Ez Salvini belügyministersége idején rendszeresen megtörtént. Az egyes eseteket a jogvédő szervezetek körében mindig éles tiltakozás, illetve fokozott médiafigyelem kísérte. Ugyanakkor az olasz kormány érvényesített humanitárius szempontokat is, így a betegeket, kiskorúakat és várandós nőket átvették a hajókról.

Belpolitikai feszültséget is okozott a *Diciotti* mentőhajó ügye 2018 augusztusában, amikor Salvini ugyan engedélyezte a kikötést a szicíliai Cataniában, de nem engedte leszállni a hajóról

²⁸ https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/associazionerousseau/documenti/contratto_governo.pdf (Letöltés: 2019. 10. 06.)

²⁹ <http://www.miniszterelnok.hu/a-v4-ek-jelentesen-hozzajarulnak-europa-tengeri-hatarainak-vedelmehez/> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

³⁰ Lásd a program 27. oldalán írtakat.

a felnőtt korú migránsokat, összesen 150 főt.³¹ Nemcsak a baloldali-liberális ellenzék, de a koalíciós partner képviselői, például Roberto Fico képviselőházi elnök is élesen kritizálták a döntést. Conte miniszterelnök telefonon hívta fel Salvinit, és közölte vele, hogy bár természetesen mellette áll, de ezt az ügyet meg kell oldania, azaz a migránsok számára lehetővé kell tennie a kiszállást. A belügyminiszter válaszában jelezte, hogy egy millimétert sem enged, ha Conte vagy a köztársasági elnök intézkedni akar, tegyék.³² Hozzátette ugyanakkor, hogy a távlati megoldás a szigorú ausztrál modell átvétele, amelynek értelmében senki sem léphetne be Európába hivatalos papírok nélkül. Salvini egy interjúban elmondta: elege van a városokban egész nap semmit tevő migránsokból, akik 5 milliárd euróba kerülnek az országnak. Ő mások iránt érez felelősséget, ezek pedig az 5 millió szegénységben élő olasz, a 278 eurónyi fizetésből élő 1 millió szellemi vagy mozgássérült, az autista gyermekek, a tanárok, a földművelők, a kisvállalkozók, a kamionsofőrök. Kikérte magának, hogy morálisan az az Európa ítélkezzen felette, amely 35 ezer helyett csak 12 ezer migránst tudott befogadni – utalva a 2015-ös kvótadöntés kudarcos végrehajtására.³³

Az olasz parlament 2018 őszén fogadta el a migrációról és biztonságról szóló, „első Salvini-csomagként” ismertté vált jogszabályt.³⁴ Ez a következőket tartalmazta:³⁵

1. A humanitárius védelem mint elismerési forma megszüntetése.³⁶ Az addigi, 1998 óta élő szabályozás szerint az illetékes rendőrkapitányság tartózkodási engedélyt adhatott ki olyan külföldi állampolgároknak, akik komoly, különösen humanitárius indokkal azt kérik, vagy az indok az olasz állam alkotmányos vagy nemzetközi kötelezettségéből származik, illetve olyanoknak, akik az EU területén kívül bekövetkezett szükséghelyzet következtében menekülnek, ideértve a fegyveres konfliktusokat, természeti csapásokat vagy más különösen nehéz körülményeket. A humanitárius védelem (1998 óta) kiterjedt azokra is – más jellegű tartózkodási engedély formájában –, akik hazájukban üldöztetésnek lennének kitéve, illetve kényszermunka vagy emberkereskedelem áldozataivá válnának. A 2017-ben beadott menedékkérelmek többségét elutasították. A pozitív döntések megoszlása a következő volt az összes kérelmezőn belül: 25% humanitárius védelmet, 8% menekültstátuszt, 8% pedig oltalmazotti státuszt kapott. Tehát valószínűsíthető volt – és ezzel érvelt a belügyminiszter is –, hogy sok, menekült- vagy oltalmazotti státuszra nem jogosult gazdasági bevándorló úgy tartózkodott az országban legálisan, hogy visszaélt ezzel a jogintézménnyel.³⁷

³¹ <https://www.magyaridok.hu/kulfold/salvini-illegalis-bevandorlok-vannak-a-diciotti-nevu-hajo-3411442/> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

³² <https://www.la7.it/laria-che-tira/video/nave-diciotti-matteo-salvini-sfida-mattarella-e-conte-23-08-2018-248638> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

³³ https://www.corriere.it/politica/18_agosto_23/conte-chiama-salvini-non-molla-ministro-sono-io-mi-arrestino-pure-b37c9f3e-a648-11e8-91e4-21266181578b.shtml (Letöltés: 2019. 10. 06.)

³⁴ 2018. évi 4. törvényerejű rendelet. <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2018/10/04/18G00140/sg> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

³⁵ <https://www.internazionale.it/bloc-notes/annalisa-camilli/2018/09/24/decreto-salvini-immigrazione-e-sicurezza> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

³⁶ Salvini már hónapokkal a törvény elfogadása előtt körlevelet küldött a prefektusoknak és az elbírálásért felelős területi tanácsoknak, amelyben felhívta őket arra, hogy a humanitárius védelmi státusz megadásának mérlegelésekor körültekintőbb gyakorlatot folytassanak. A körlevél kiadását jogvédő szervezetek nyomásgyakorlásként értékelték, annak ellenére, hogy az nem teremtett kötelezettséget. Bővebben lásd: <https://www.internazionale.it/bloc-notes/2018/07/10/protezione-umanitaria-salvini-circolare> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

³⁷ A tartózkodási engedély új címzettjei: családon belüli erőszak áldozatai; súlyos kizsákmányolás áldozatai, rossz egészségi állapotú, folyamatos orvosi ellátásra szoruló; olyan országból származók, ahol rendkívül súlyos katasztrófa helyzet van; valamint akik különleges helyzetben tanúsított magatartásukkal azt kiérdemlik.

2. A repatriálási központokban a menekültügyi őrizet 90 napos felső korlátának felemelése 180 napra.
3. A migránsok belépést követő feltartóztathatóságának megteremtése oly módon, hogy a menedékkérőket 30 napig a *hotspotokban* tarthatják. Ennek célja személyazonosságuk és állampolgárságuk tisztázása. Ezután kerülnek át a repatriálási központokba, azonban a jegyző kérésére az illetékes állami szerv engedélyével a *hotspotokban* tovább is tarthatják a bevándorlókat, ha a repatriálási központokban épp nincs elegendő férőhely.
4. Több forrás biztosítása repatriálásokra: 2018-ra félmillióval, 2019-re másfél millióval, 2020-ra pedig további félmillió euróval többet irányoz elő a jogszabály e célra.
5. A menekült- vagy oltalmazotti státusz visszavonásának kiterjesztése a védelem visszavonásával járó bűncselekmények listájának bővítése útján. A lista új elemei: szexuális erőszak, kábítószerrel előállítás, birtoklása és kereskedelme, rablás és zsarolás, lopás, betörés, állami tisztviselő fenyegetése vagy bántalmazása. A kérelem elbírálása felfüggeszthető, ha a kérelmező ellen az elbírálás alatt olyan bűncselekmény miatt folyik eljárás, amely a menedékkérelem elutasításával büntethető. Továbbá, ha a menekült vagy oltalmazott – akár ideiglenesen is – visszatér származási országába, elveszíti státuszát.
6. Az önkormányzatok területén működő szállásokon csak olyanok tartózkodhatnak, akik rendelkeznek menekült- vagy oltalmazotti státusszal, illetve kísérő nélküli kiskorúak.
7. A menedékkérők nem kerülhetnek be az állami anyakönyvi nyilvántartásba.
8. Az állampolgársági törvény módosítása által megtagadhatóvá vált az olasz állampolgárral kötött házasságkötés anyakönyvezése. A kérelem díja 200-ról 250 euróra emelkedett és a jóváhagyásra irányadó határidőt 48 hónapban állapították meg. Az állampolgárság megadása megtagadható, a már megadott állampolgárság pedig visszavonható attól a személytől, akit terrorista tevékenységgel összefüggő bűncselekményért jogerősen elítéltek.³⁸ (Ezekon kívül vannak a rendeletnek nem a migrációval összefüggő, de a polgárok biztonságérzetének növelését célzó intézkedései is.³⁹)

1.4.3. A második Salvini-csomag

2019 nyarán a parlament elfogadta a Salvini-féle második szigorító jogszabálycsomagot.⁴⁰ Ezek a tengeri mentésre fókuszálnak és a következőkben foglalhatók össze:⁴¹

1. A belügyminiszter közrendvédelmi vagy biztonsági okokból korlátozhatja vagy megtilthatja hajók olasz felségvizeken való áthaladását vagy a hajók olasz kikötőkben történő kikötését. Ugyanígy tehet akkor is, ha feltételezhető, hogy a hajó legénysége illegális bevándorlás elősegítésének bűncselekményét követi el.
2. A fenti tilalom megszegése esetén a hajó kapitánya 150 ezer eurótól 1 millió euróig terjedő pénzbüntetéssel sújtható és a hajó lefoglalása is elrendelhető. A haditengerészet

³⁸ A jogerős ítélettől számított 3 éven belül, a belügyminiszter javaslatára kiadott köztársasági elnöki rendelettel.

³⁹ Elektronikus nyomkövető viselésére kötelezhetők a családon belüli erőszak és zaklatás gyanúsítottjai; a nagyobb városokban szolgálatot teljesítő helyi rendőrök elektromos sokkolót használhatnak; regisztrációs kártya nem csak sporteseményeken, hanem más tömegrendezvényeken is kérhető, útblokád felállítására szabálysértés helyett bűncselekmény stb.

⁴⁰ 2019. évi 53. törvényerejű rendelet. <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2019/06/14/19G00063/sg> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

⁴¹ <https://www.internazionale.it/reportage/annalisa-camilli/2019/08/06/decreto-sicurezza-bis-legge> (Letöltés: 2019.10.06.)

utasításaival való szembeszegülés vagy erőszakos cselekmény elkövetése esetén a kapitány azonnali letartóztatása is lehetségessé válik.

3. Ha a hajó lefoglalásának jogszerűsége megerősítést nyer, az állami tulajdonba kerül, amely azt használhatja, eladhatja vagy azt az elkobása utáni két év elteltével megsemmisítheti.
4. A további rendelkezések eljárásjogi és pénzügyi⁴² kérdéseket rendeznek. A 2020-as repatriálásra előirányzott többletforrásokat négyszeresére, 2 millió euróra emelik.

2018-ban 27 070 elutasított kérelemre 5 615 repatriálás jutott,⁴³ ami százalékban kifejezve (24%) érezhető előrelépésnek tekinthető az előző évvel (19,4%) összevetve.⁴⁴

1.5. Kormányválság és új koalíció

Salvini keménykezű, a tengeri határok védelmére koncentráló, az európai *mainstream* által embertelenséggel és az európai értékek „lábbal tiprásával” bírált politikája az olasz társadalomban és az európai *mainstreammel* szemben álló politikusok körében szimpátiára talált.⁴⁵ Ha a líbiai határvédelem lehetőségeit és képességeit nagyjából változatlanok tekintjük az első Conte- és a Gentiloni-kormány alatt, kijelenthető, hogy ez a politika – mely Németország és Franciaország irányában különösen ellenséges, hibáztató kommunikációval párosult – hatékonyabbnak bizonyult a korábbiaknál. Míg az olaszországi (Afrika felőli) érkezésszám 2017-ben 34%-kal csökkent éves alapon, addig 2018-ban már 80%-os volt a mérséklődés az előző évvel összevetve. Ez a trend pedig nem tört meg: 2019 első félévében 79%-kal kevesebb volt az érkezők száma 2018 azonos időszakához képest. Mindemellett a tengerbe fulladások becsült száma is csökkenő tendenciát mutat: 2016/2017 relációjában 37%, 2017/2018 relációjában pedig 54%-kal kevesebben veszthették életüket az átkelés során.⁴⁶

2019 augusztusában a bevándorlás kérdésének kezelésében kevésbé, annál inkább gazdasági, regionális és uniós kérdésekben mutatkozó áthidalhatatlan törésvonalak⁴⁷ miatt a Liga kilépett a kormányból, és előrehozott választásokon kívánt új és a tavalyinál erősebb felhatalmazást kérni a választópolgároktól. Mindezt a közvélemény-kutatásokból kimutatható népszerűségére és a regionális választásokon a jobboldali szövetség tagjaként elért sikorsorozatára alapozva követelte. Azonban az Öt Csillag Mozgalom nem vállalta a megmérettetést, és inkább új kormányt alakított azzal a balközép Demokrata Párttal, amellyel szemben határozta meg magát néhány évvel ezelőtti megalakulásakor. Kormányprogram helyett kétoldalas nyilatkozatban foglalták össze az új, második Conte-kabinet prioritásait, melyek között a Liga helyére lépő új koalíciós partner kérésére a szigorú migrációs politika, különösen a második Salvini-csomag módosítása is szerepelt. Az új belügyminiszter Luciana Lamorgese, a baloldalhoz kötődő közigazgatási szakember, Veneto tartomány és Milánó megye

---

⁴² Az illegális bevándorlás elősegítése elleni küzdelem és a rendőri műveletek biztosítása céljából. Félmillió euró elkülönítéséről rendelkezik 2019-re, egy millióról 2020-ra és másfél millióról 2021-re.

⁴³ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_eirtn&lang=en (Letöltés: 2019. 10. 06.)

⁴⁴ Nincs pontos nyilvános adat arról, hogy az előrelépés mennyire köszönhető az év első 5 hónapjában hivatalban volt Gentiloni-, s mennyiben az azt követő első Conte-kormánynak. 2019-es adat még nem áll rendelkezésre.

⁴⁵ <https://www.magyaridok.hu/kulfold/orban-viktor-matteo-salvini-az-en-hosom-es-sorstarsam-is-3427157/> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

⁴⁶ <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/70742.pdf> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

⁴⁷ https://azonnali.hu/cikk/20190813_grillo-visszatert-es-a-salvini-ellen-mobilizal (Letöltés: 2019. 10. 06.)

korábbi prefektusa lett, de a migrációs politika kommunikációját a külügyminiszteri székbe átvált Luigi Di Maio viszi.⁴⁸

1.6. A második Conte-kormány

1.6.1. Kikötők megnyitása

Az új kormány megalakulását követően gyors intézkedéseket hozott a bevándorlás ügyében. Fontos változás, hogy ismét kiköthetnek a mentőhajók. Ennek hatásáról azonban nem rendelkezünk pontos képpel, mivel e vonatkozásban eleve nincsenek átfogó, megbízható statisztikák, másrészt nagyon rövid idő telt el a második Conte-kormány hivatalba lépése óta (ahogy a második Salvini-csomag is viszonylag új intézkedéssorozatnak tekinthető). Hosszabb távú tendenciaként kiemelhető ugyanakkor, hogy a 2016 és 2019 májusa között a Földközi-tengeren üzemelő 22 NGO-mentőhajó közül idén júniusban már csak 5 működött.⁴⁹ Emlékeztető, hogy több jogi eljárás⁵⁰ indult az említett hajók ügyében a kapitány (és legénysége) ellen, és a 7 olaszországi eljárásból 5 az első Conte-kormány – vagyis Salvini belügyministerségének – idejére esett. Jogi felelősségre vonásra azonban nem került sor egyetlen esetben sem, az eljárások jellemzően megszűntek.

Tekintettel arra, hogy az új baloldali kormány többször jelezte a második Salvini-csomag intézkedéseinek visszavonására vonatkozó szándékát, a mentési műveletek és az Olaszországba érkezők számának emelkedése prognosztizálható.⁵¹

1.6.2. Újabb „kvótadöntés” kapujában az EU?

Az új baloldali kabinet az elosztási kvóták kérdését is felmelegítette. 2019. szeptember 23-án Málta, Franciaország, Németország és Olaszország belügyminiszterei Vallettában találkoztak, hogy Salvini irányvonalával szakítva, az olasz kikötőkbe ismét beengedett NGO-hajókon utazó külföldiek egymás közötti ideiglenes szétosztásáról tárgyaljanak, illetve erről megállapodjanak.⁵² Az egyeztetéseken a Tanács soros elnökségét adó Finnország belügyminisztere, valamint az Európai Bizottság migrációs biztosa is részt vett.⁵³ Az ideiglenes⁵⁴ elosztási mechanizmus alapján az Olaszországba és Máltára a Földközi-tengeren keresztül érkező menedékkérők 25-25 százalékát Németország, illetve Franciaország, 10

⁴⁸ <https://magyarnemzet.hu/kulfold/letette-hivatali-eskujet-az-uj-olasz-kormany-7273868/> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

⁴⁹ A Földközi-tenger egészére értendő a statisztika, az 5 hajóból 3 működött a közép-mediterrán szakaszon. <https://fra.europa.eu/en/publication/2019/2019-update-ngos-sar-activities> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

⁵⁰ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2019-ngos-search-rescue-mediterranean-table-2_en.pdf (Letöltés: 2019. 10. 08.)

⁵¹ Már önmagában az enyhítés híre is szívóhatást generálhat az útnak indulást tervezők és az embercsempészek körében (ún. *pull factor*).

⁵² <https://www.france24.com/en/20190924-malta-italy-migrants-ocean-viking-deal-distribution-dublin-regulation/> (Letöltés: 2019. 10. 05.)

⁵³ <https://www.theguardian.com/world/2019/sep/23/eu-nations-come-to-italys-aid-over-relocating-migrants/> (Letöltés: 2019. 10. 05.)

⁵⁴ Kiszivárgott hírek szerint 6 havonta felülvizsgálják a megállapodást és ha megállapítást nyer, hogy a céljával ellenkező, azaz szívóhatást vált ki, ki lehet lépni belőle. Lásd: <https://magyarnemzet.hu/kulfold/kilepesi-zaradek-is-lesz-a-foldkozi-tengeren-felvett-emberek-elosztasi-mechanizmusaban-7361201/> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

százalékát pedig Olaszország venné át,⁵⁵ de a felek további országok csatlakozására is számítanak. A megállapodást üdvözte az Amnesty International is.⁵⁶ A négy állam közös, ún. tárgyalási álláspontot (*position paper*) is készített, amelyet azonban még nem hoztak nyilvánosságra, mivel annak tartalmát az érintettek előbb a többi EU-tagállammal szeretnék ismertetni. A javaslat a (belügyminiszteri összetételű) Tanács legutóbbi (2019. október 8-ai ülésén) is szerepelt a napirenden.⁵⁷ Az első információk szerint áttörést nem sikerült elérni: a témát tárgyaló munkaebédéről napvilágot látott első hírek alapján a tagállamok fele – köztük értelemszerűen Magyarország és a többi visegrádi ország – továbbra is ellenez bármilyen szétosztási javaslatot, a befogadást pedig az elmúlt hónapokban már megismert tagállamok (Írország, Luxemburg, Portugália) támogatták teljes mellszélességgel ezúttal is.⁵⁸ Sokatmondó a leköszönő migrációs biztos, Dimitrisz Avramopoulos tanácskozást követő nyilatkozata, mely szerint a szeptemberi máltai találkozon részt vevők „megtették az első lépést a kiszámíthatóbb, működőképesebb és gyakorlatiasabb megoldások irányában az európai kikötések szabályozására”.⁵⁹

A rendelkezésre álló információk alapján az Európai Bizottság 2016-os áthelyezési kvótára vonatkozó javaslatának „kiolvasztása” és „huszárrohammal” történő elfogadtatása⁶⁰ lehet a „máltai négyek” és a soros elnök Finnország célja utóbbi 2019. december 31-éig hátralévő elnökségi periódusában.

Ez a terv a Salvini politikáját helyeslő politikai szereplők körében komoly kritikákat váltott ki. A magyar kormány álláspontja szerint például az európai együttműködés aláásásával egyenértékű egy olyan elképzelés, amely a kvótákat ellenző tagállamokra szankciókkal fenyegetve akarja azokat ráerőltetni.⁶¹ Ugyanakkor Di Maio külügyminiszter nyilatkozataiból az is látható, hogy az enyhítés és a kvóták mellett olyan elképzelése is lehet az olasz kormányoknak – vagy legalábbis az Öt Csillag Mozgalomnak –, amely akár a magyar kormány által is támogatható: a kitoloncolások felgyorsítása⁶² (ehhez Orbán Viktor miniszterelnök magyar segítséget is ajánlott⁶³) vagy a biztonságos harmadik országok listájának bővítése.⁶⁴ Mivel azonban részletes tervek nem jelentek meg az elképzelések kapcsán, ezért egyelőre azokat nem lehetséges érdemben értékelni.

---

⁵⁵ <https://euobserver.com/migration/146031/> (Letöltés: 2019. 10. 05.)

⁵⁶ <https://timesofmalta.com/articles/view/malta-italy-france-and-germany-agree-on-migrant-rescue-system.737404/> (Letöltés: 2019. 10. 05.)

⁵⁷ <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/jha/2019/10/07-08/> (Letöltés: 2019. 10. 05.)

⁵⁸ <https://www.neweurope.eu/article/eu-fails-to-seal-migrant-redistribution-deal/> (Letöltés: 2019. 10. 09.)

⁵⁹ https://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-19-6043_en.htm (Letöltés: 2019. 10. 09.)

⁶⁰ A rendelettervezet elfogadásához a Tanácsban elegendő a minősített többség.

⁶¹ <https://magyarnemzet.hu/belfold/tobb-sebtol-verzik-de-veszelyes-az-uj-maltai-migracios-megallapodas-7333088/> és <https://hirado.hu/kulfold/kulpolitika/cikk/2019/09/22/szijasarto-ismet-le-akarjak-nyomni-az-europai-oroszagok-torkan-a-kotelezo-kvotat> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

⁶² <https://magyarnemzet.hu/kulfold/ketiranyu-migranspolitika-7368038/> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

⁶³ „Magyarország készen áll arra, hogy – ahol tud – segítse Olaszországot, amennyiben az végre elszánja magát, és a határokat védi. – Segítünk, és abban is, hogy az itt lévő migránsokat hazavigyék, fogalmazott a magyar kormányfő”, lásd itt: <https://magyarnemzet.hu/kulfold/orban-viktor-az-europai-jobboldal-mintajava-valt-7327037> (Letöltés: 2019. 10. 06.)

⁶⁴ <https://magyarnemzet.hu/kulfold/uj-migracios-rendeletet-keszített-az-olasz-kulugyminiszter-7367606/> (Letöltés: 2019. 10. 06.)